

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Kulinyi Ernő*

Cím: *Séta a téli tárlaton*

Forrás: *Pesti Napló*

Bp.

(Helv)

1919. XII. 7

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

708

Hely

Műcsarnok

Idő

1919

Személy

Helyszám

Séta a téli tárlaton

Nem kritikát, kalauzt, útmutatót írunk a Képzőművészeti Társulat kiállításához, amely öt és fél évi száműzetés után, ismét régi hajlékában, a Műcsarnokban nyílik meg vasárnap délelőtt. Utmutatót írunk, nem azért, mintha a sok megpróbáltatás után újra éledő magyar piktúra és plasztika első, korai termése kritikán felül állna, sőt inkább azért, mert ez a kiállítás, — a tisztos törekvésű, minőségű képek és szobrok egy kis csoportját leszámítva, — annyira megközelíti a művészet jellegét, hogy maguknak a művészeknek a szempontjából is helyesebbnek véljük, ha a kritikus ezuttal nem kizárólag velük és a műveikkel foglalkozik, hanem a közönség mellé szegődik — aféle „cicerone“-nak.

Hogy újra éledő képzőművészetünk első termése nem jobb, azon sem lehet csodálkozni. Azok, akik végigélték az utolsó esztendőket, de különösen 1919 tavaszának és nyarának szenvedéseit és tisztában vannak azzal, hogy a művész lelkivilágára milyen erős hatással van minden megrázkódtatás, minden esemény, azok nem is igen várták, hogy a Műcsarnok első kiállításán új festői irányok kibontakozását, vagy akár csak egy új, nagy talentum sudárba szökkenését is üdvözölhetik. Ez a kiállítás csak művészet lehetett s ezt nyilván a „beérkezett“ művészek nagyrésze is tudta, mert sem *Benczur*, sem *Szinyei*, sem *Rippl-Rónai*, sem *Csók*, sem *Benczur*, sem *Szinyei*, sem *Rippl-Rónai*, sem *Csók*, a többi nagyszerű művész nem szerepel a tárlaton.

Csak természetes, hogy ez a körülmény erősen befolyásolta a kiállítás színvonalát s épp ilyen természetes, hogy ezért jutott hely annyi gyenge és dilettáns munkának is. Mert — hogy valami szigorubb általános kritikát mégis mondjunk — a tárlaton van ugyan vagy ötszáz bepingált vászon és faragott kődarab, de festmény és szobor bizony csak elvétve akad.

Azonban talán inkább a „cicerone“ vegye át a szót...

Az első terem — a katalógus sorrendjében haladva, — a „szabad művészeké“. *Karlouszky* Bernadománya tűnik itt először szembe. Kellemes hatást kelt *Jávor* Pál finoman tompított alkonyati tája; markáns és érdekes *Udvary* Pál férfi-portréja; régi, népszerű eszközeivel pályázik a sikerre *Romek* Árpád és *Feiks* Alfréd tovább festi álomvilágba illő, szép színtáncát. A második terem legnépszerűbb képe kétségkívül *Endrey* Sándor előkelően megfestett férfiportréja lesz, amely *Romanelli* Guidót, a budapesti olasz katonai misszió vezetőjét ábrázolja. *Kőrösfői Kriesch* Aladár „Misézés“ című képe a legnemesebb akkordot üti meg *Bardócz* Árpád kis vászna, a „Tánc a faluban“ az impresszió lendületes erejével és a színjátás finom ságával hívja fel magára a figyelmet. *Merész* Gyula elragadóan friss leány-tanulmányát, *Glatter* Gyula bájos női portréját, *Béli* Vörös Ernő, *Koszkol* Jenő, *Frank* Frigyes, *Kató* Emlán és *Gimes* Lajos egy-egy művét jegyeztük meg fel ebben a teremben.

A harmadik teremnek, az „új művészek“ teremének *Strobl* Alajos két mesteri mellszobra ad megkülönböztetett díszet. Nem újság, nem felfedezés *Strobl* mester nagy művészete, de gyönyörűség nézni: mennyit tud, milyen fölényesen biztos a keze, milyen nemes a stílusa, mennyi kellemet, milyen melegséget varázsol a kemény márványba! Maradandó értékű *Szentgyörgyi* István gipszportréja és *Szamosi-Soós* Vilmos tanulmánya is. A festők közül ebben a teremben *Kunwald* Cézár monumentális — bár részleteiben túlságosan elnagyolt — portré-compozíciója, *Szüle* Péter egy pasztózos férfi-studiuma, *Komáromi Kacz* Endre briliáns gellérthegyi vedutája és *Pentelei Molnár* János finom szín-skálájú „Zöld papagály“-a adnak jelentősebb minőségű képeket. A negyedik terem a szobor. Sajnos, itt kevés feljegyezni való akad. A mintegy hetven szobor közül alig négy-öt állítja meg utjában a szemlélőt. *Gárdos* Aladár „Öregasszony“ szobra megkapó naturalizmusával, *Beszédes* László „Nilus leánya“ a szenvedély erejével, *Horvai* János *Luther*-alakja nemes lendületével, *Keviczky* Hugó férfi-portréja pedig becsületes tudásával és kiválóan artisztikus izlésével kelt figyelmet és ad kellemes változatosságot a sok szürke katalógus-töltelék között.

Az ötödik teremről kezdve „szüretelni“ nem igen lehet már, legfeljebb — „mezgerélni“. *Stetka* Gyula finom férfi portréja és *Szönyi* István „Két tós arcképe“ az egyedüli érték egy egész nagy teremben. Ez utóbbi talán az egyetlen új találat,

aki ezen a tárlaton bukkan fel. Irányára nézve eklektikus, még küzd a kezdet nehézségeivel, s nem a felületes és könnyű hatásokra vadászó fiatalok közül való. Szőnyi Istvántól sokat várhat még a magyar piktura. A következő teremben Márton Ferenc öserejü talentuma csillan meg négy pompás kis tájképen. A kilencedik terem s egyben a tárlat egyik lagfinomabb képe *Fejérváry* Erzsi érdekes leánytanulmánya, a „Táncosnő“. A kedves és üde rózsaszínek valóságos szimfóniája ez a komoly törekvésű festmény. A művésznőt nemcsak a táncosnő pompás fiatal testének festői problémái kötötték le, hanem a tüll, az atlasz, a selyem világító erejét is vizsgálja s anyagszerűségüket bravurosan érezteti.

A grafikai anyag talán a pikturái résznél is sivárabb. Ujat, frisset alig találunk a sok akvarell-metszett és rajz között; mindössze *Conrad* Gyula és *Bayer* Ágost rézkarcai, *Karlowszky* Bertalan egy ceruzarajza és *Hende* Vince duzzadó erővel teljes üveglak-kartonjai számíthatnak komoly értékelésre. Az utolsó két terem ismét a festőké. Itt azonban már csak egy nevet jelölhetünk meg a katalógusban: a fiatal *Heller* Józsefét, akinek a képéről üdén és tisztán árad az Alföld: Szeged és Kecskemét drága magyar levegője.

Ezzel mindent elmondtunk, amit *erről* a tárlatról egy rövid beszámoló keretében össze lehetett sűríteni s talán csak annyi hozzátenni valónk lehet: hisszük és reméljük, hogy a Műcsarnok következő kiállításán már nem — „ciceronera“ lesz
Kulinyi Ernő,